

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Univerſa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalæ, 1644

Sect. 1. An, & quomodo Filius ſit Verbum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

sius Dei: creaturarum autem, cognoscitiua, & factiua; ita Verbum diuinum est expressiuum tantum eius quod est in Patre: creaturam verò est expressiuum & operatiuum. Iuxta illud Psalm. 148. *Dixit, & facta sunt.* In posteriori docet nomen imaginis dici in diuinis personaliter. Quia vt aliquid sit imago, requiritur vt ex alio procedat simile illi in specie, vel in signo speciei: & nomina quæ processionem, siue originem important in diuinis, sunt personalia. Cùmque solus Filius procedat vt Verbum; Spiritus verò sanctus, vt amor: nomen imaginis proprium est Filio, non autem Spiritui sancto. Quia de ratione Verbi est similitudo speciei, ad id à quo procedit: non autem de ratione amoris: quamuis hoc conueniat amori qui est Spiritus sanctus, in quantum est amor diuinus. Accipit enim in sua processione naturam Patris, sicut & Filius. Hæc D. Thomas quæ sequentibus sectionibus exponenda sunt.

SECTIO I.

An & quomodo Filius sit Verbum?

I. **P**raeter ea quæ de Filio diximus in superioribus, duo de quibus speciatim disputat S. Thom. quæst. 34. & 35. explicanda supersunt: an & quomodo Filius sit Verbum, & imago?

Circa primum: Eandem personam, quæ est Filius, esse ac dici Verbum, patet ex Ioan. cap. 1. v. 1. & 14. *In principio erat Verbum &c. Et Verbum caro factum est.* & 1. Ioan. 5. v. 7. *Tres sunt qui testimonium dant in celo, Pater, Verbum, & Spiritus sanctus: & hitres unum sunt.* Et Apoc. 19. v. 13. *Vestitus erat veste aspersa sanguine, & vocabatur nomen eius Verbum Dei.* Quæ loca expendimus, & adiecta sanctorum Patrum interpretatione illustrauimus disp. 24. sect. 2. num. 14. & sequentibus.

Verbum autem in diuinis dupliciter sumi potest. Primò, essentialiter & absolute, pro conceptu ipso formali, quo Deus constituitur formaliter in esse intelligentis. Et hoc sensu Verbum tribus personis commune est: A quo assumitur Hebraeor. 3. v. 3. cum de Filio dicitur, *portansque omni verbo virtutis sue*, id est, phrasi Hebraica, verbo suo forti & efficaci. Quod malè quidam expliunt de effectu aliquo Verbi personaliter sumpti, id est, Filij. Nullus enim est Filij effectus, quo portet omnia: neque effectum portat ipso effectu: sed Filius, æquè ac Pater & Spiritus sanctus, virtute sua & perfectione essentiali, quæ est intelligentia perfectissima (æqueatenus verbum) & voluntas, & omnipotentia, portat omnia, sicut & creat & conseruat & perficit, idemque velut tribus digitis dicitur orbem terrarum suspendere. Quò etiam pertinet

illud psal. 32. *Verbe Domini celi firmati sunt, & Spiritu oris eius omnis virtus eorum.* Nimirum quia ipse dixit & facta sunt, ipse mandauit & creata sunt. psal. 148.

Secundò sumitur notionaliter pro persona producta per viam intellectus, quæ ex vi suæ productionis primò & immediatè identificatur naturæ sub ratione intelligentiæ & verbi essentialis: ideoque vi suæ productionis primò & immediatè est intelligentia & notitia, seu verbum mentis. Quæ ratione Filius in diuinis est propriè & singulariter Verbum, quia prædicto modo procedit per viam intellectus. Ita ferè D. Thom. quæst. 34. art. 1. in corp. & ad 2. addit Filium idè dici posse sapientiam genitam, & notitiam eandem cum suo principio. Nam alioqui Filius, quæ Filius, & quæ distinctus & productus à Patre, non est sapientia vel notitia formalis, sumpta secundum se. Hæc enim non producitur, sed eadem numero communicatur.

Alio tamen modo procedit Verbum diuinum notionale à suo principio, quàm verbum nostrum, seu verbum mentis creatæ. Primò enim verbum nostrum procedit ab intellectu immediatè, tanquam actus quo formaliter constituitur intelligens. At Verbum diuinum notionale non est ab intellectu immediatè, sed à secunditate actus intelligendi essentialis. Neque constituit Deum formaliter intelligentem: Deus enim Pater ratione priùs est per essentiam perfectè intelligens, quàm producat verbum notionale, illique intelligentiam essentialem communicet. Ita tamen procedit Filius per actum intelligentiæ, vt vi suæ productionis primò & per se formaliter sit Verbum, & expressio seu notitia mentalis: quia primò & per se, vi suæ processionis, natu-

Verbum dupliciter sumitur: essentialiter & notionaliter.

turam. Oportet sub ratione notitiae, eique primo ut tali identificatur. In quo differt haec fecunditas intellectiois diuinae a fecunditate intellectiois nostrae in ordine ad habitus intellectuales signados, qui non dicuntur uerbu, sed habitus. Quia nullo modo procedunt ut uerbum, neque vi suae productionis constituntur in illo modo in esse uerbi.

Secundo differunt Verbum diuinum & nostrum, quia nostrum non est intelligens, sed est id quo intelligimus formaliter. At uerbum notionale non est id quo Pater intelligit formaliter, sed est aliquid intelligens aequè ac Pater. Tertio, intelligere nostrum est dicere: sed intelligere Dei non est dicere proprie & formaliter. Siquidem in Filio est intelligere, & non dicere, ut docet S. Thom. q. cit. art. 2. ad 4. In Patre autem intelligere est per identitatem etiam dicere. Non quod dicere sit de ratione intelligentiae, quae perfecte communicatur sine dicere: sed quia in Patre est intelligentia fecunditas, quae est Patris proprietates, cuius fecunditatis actio est dicere, indistincta in re a principio dicendi seu generandi. Haec autem sunt intelligenda de dicere sumpto strictè & notionaliter, ut communiter sumitur a Theologis, & distinguitur ab intelligere, sicut spirare distinguitur a uelle. Attamen sicut uerbum quandoque sumitur essentialiter, & communiter Patri, Filio, & Spiritui sancto, ut antea notauimus: sic etiam dicere quandoque sumitur communiter, siue pro intelligentia ipsa, siue etiam pro imperio efficaci voluntatis tribus personis diuinis comuni. Ut apud Anf. in Monolog. cap. 60. ubi sic ait: *Sicut singulus Pater, & singulus Filius, & singulus eorum Spiritus est sciens & intelligens, ita singulus quisque est dicens, nec tamen sunt tres dicentes simul, sed unus dicens.* Sic etiam potest accipi quod idem ait cap. 34. *In summo spiritu idem esse dicere, quod intelligere ait C. i. re.* Similiter cum dicitur psal. 32. *Verbo Domini caeli firmati sunt, & Spiritu oris eius omnis uirtus eorum:* & psal. 148. *Ipsè dixit & facta sunt: Ipsè mandauit & creata sunt: id nō tribuitur Patri soli, aut soli Filio, quasi Pater non per se, sed tantum per Filium creauerit: neque de dicere notionali sermo ibi est. Nam & Pater immediatè creauit: & si Pater creasset ut dicens uerbum notionaliter: Filius non creasset, neque Spiritus sanctus, quibus non competit dicere notionaliter. Dicere ergo in diuinis non semper significat producere uerbum: sed etiam intelligere, & asserere, uel praecipere: sicut uerbum quandoque sumitur pro notitia, affectione, imperio: tamen frequentius notionaliter accipi solet: ut notant D. Thom. in 1. dist. 27. q. 2. art. 2. Capreol. ibidem q. 2. assert. 4. & alij. Quae uerò in contrarium obijciunt Suar. lib. 9. de Trinit. cap. 3. Vasq. disp. 141. Molin. ad quaest. 34. art. 5. Ruis disp. 57. sect. 2. Cuniga disp. 9. dub. 2. & alij contrarium sentientes, referuntur & refutabuntur fractione sequenti.*

Dicere sumitur dupliciter in diuinis: pro generare, & pro intelligere aut uelle efficaciter.

Quari hoc loco solet, an Filius sit non modo uerbum Patris, sed etiam creaturatum? Respondeo cum distinctione. Dupliciter enim Filius dici potest uerbu ali-cuius. Primo, productiue: Secundo, obiectiue aut representatiue. Priori modo, significando scilicet respectum productionis ad id cuius dicitur uerbum, Filius non est uerbum creaturatum, imò neque Spiritus sancti; sed Patris tantum, à quo solo procedit. Posteriori uerò modo, significando respectum representationis obiectiuae uerbi ad id cuius dicitur esse uerbum; certum est Filium esse uerbum non modo Patris, sed & Spiritus sancti, & sui ipsius, & totius Deitatis siue essentiae, & omnium creaturarum ut possibile, atque uniuersum eorum omnium quorum Deus est essentialiter intelligentia & cognitio. Sicut enim Filius procedit à Patre per fecunditatem actus essentialis intelligentiae adaequatè sumptae: ita vi suae processionis primo & per se identificatur eidem actui adaequatè sumpto, & naturam diuinam primo accipit ut essentialiter representationem eorum omnium obiecto-ram quorum essentialiter representatiua est, atque ita vi suae productionis procedit ut uerbum eorum omnium representationum. Consentunt D. Thom. quaest. 34. art. 3. Thomista ibidem, & Suar. lib. 9. cap. 6. num. 21. & cap. 9. num. 12. Similiter autem Spiritus sanctus est amor notionalis, productiue quidem, Patris & Filij tantum, uel spiratoris; obiectiue autem, omnium obiecto-rum essentialiter uolitorum, in quo obiecto comprehenduntur etiam creaturae ut posibles.

Filius est uerbum creaturatum obiectiue tantum, non productiue siue modo Spiritus sancti. S. est amor notionalis illorum.

SECTIO II.

An uerbum non modo dicatur notionaliter, sed etiam essentialiter?

Contra id quod diximus uerbum in diuinis dici, & quidem proprie, non tantum notionaliter de secunda persona, sed etiam essentialiter de intellectioe essentiali communi tribus personis: sicut sapientia & amor dicuntur tum notionaliter de Filio, & de Spiritu sancto; tum essentialiter de sapientia, & de amore, quibus Deus formaliter est sapiens, & amans: Obijciunt primo Vasques disp. 141. cap. 3. & Ruis disp. 57. sect. 2. testimonia Scripturae in quibus Filius uocatur uerbum, Ioan. 1. & 1. Ioan. 5. & Apoc. 19. Sed illa nihil aliud probant nisi Filium proprie dici uerbum notionaliter: quod non negamus: Dici uerò, etiam essentialiter ostendimus supra ex Hebr. 1. ubi de Filio sic dicitur: *Portans uerbum uirtutis suae.* Quae uerba non debent in sensum improprium explicari, si possunt proprie accipi. Manifestèque tribuunt Filio uerbum tanquam aliquid ipsius, quo potest omnia

Sententia negans.

Primum illius argumentum excipitur.

NO
NO
NO